

ГЕОГРАФІЧНІ І ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПОЯВИ ТА СТАНОВЛЕННЯ ХАСИДСЬКОГО РУХУ НА УКРАЇНІ

Максютов А.О., кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри географії та методики її навчання,

Мальований Є.В., магістрант,

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

Успішне вирішення проблем духовного розвитку незалежної України є неможливим без осмислення різноманітних форм ідейної спадщини минулого. Серед цих форм особливе місце належить виробленим у процесі тривалого формування української нації конфесійним цінностям. Незважаючи на домінуючу роль у сучасному суспільстві християнських цінностей та установок, актуальністю відзначаються також завдання залучення ідейного потенціалу тієї релігійної традиції, яка є продуктом української дійсності.

Саме тому сьогодні хасидизм є своєрідним транслятором єврейських культурних цінностей у середовище української нації. Подібна трансляція посприяла поступовому налагодженню та стабілізації міжетнічних стосунків у тодішньому суспільстві та трансформації єврейства, попри його традиційну замкнутість, в одну із складових частин людності українських земель, без якої вже неможливо уявити подальшу вітчизняну історію [4, С.59]. Своєрідним зразком залучення хасидських цінностей до культурної спадщини українства постає змальований І. Франком в його повісті «Перехресні стежки» образ іудея Вагмана [3, С.105].

Відзначимо також непересічну ціннісну значущість хасидських ідей та уявлень для справи уможливлення українсько-єврейського культурного діалогу і взаємозбагачення. Показовими в цьому відношенні є деякі ідейні паралелі між

описами екзальтованої сердечної молитви хасида та тезою про кордоцентричність, висловленою у творах багатьох українських мислителів.

Актуальним видається й осмислення засобів хасидської творчості, акумульованих в алегоризмі притч та настанов. Ці засоби звернені насамперед до серця людини, а вже потім до її розуму. Особливості хасидської сугестивності та переконування викликають зацікавленість як ефективні чинники проведення виховної роботи в обмежених певними конфесійними чи соціальними рамками групах й навіть для вдосконалення педагогічної майстерності.

Виділяється низка праць, автори яких мають за мету апологію хасидизму. Відзначимо дослідження відомих істориків С. Дубнова, Й. Телушкіна, Ш. Етінгера, Е. Рабиновича, які є помірковано апологетичними і конфесійно неупередженими [5, С.575]. Зазначені автори в своїх працях з симпатією описують феномен хасидизму, не забуваючи при цьому вказувати і деякі негативні риси, притаманні вченню благочестивих і їх практиці. В подібних дослідженнях історичне, як правило, превалує над релігійним. Відверту апологію без будь-яких ноток негативізму можна знайти в дослідженнях З. Крупицького, І. Штейнберга, Е. Цвейфеля, Є. Кауфмана. З них особливо Е. Цвейфель настільки захоплювався показом величі й незрівнянних цінностей хасидизму, що інколи приписував віровченню хасидів те, що тому не було властиве. Окремо зазначимо праці відомих діячів неохасидизму і близьких до цього руху філософів М. Бубера, Г. Шолема та історика С. Городецького, які пропонують модернізовані інтерпретації хасидизму [2, С.264].

В Україні історично існували різні релігії, як національні релігії народів, так і світові. Географічне розташування України сприяло появі на цих територіях таких релігій як православ'я, іудаїзм, іслам тощо. В українців сформувався певний плюралізм світогляду, толерантне ставлення до інакомислення. Україна перебуває на перехресті історичних шляхів між Сходом і Заходом, на межі зіткнення різних конфесій [1, С.208].

На українських територіях зароджується яскравий феномен іудейської релігійної традиції - хасидизм, який останні два століття на втрачає своєї актуальності для широких мас єврейського народу. Цей етап хасидизму умовно називають другим, щоб відділити його від хасидизму Німеччини доби Середньовіччя. Україно-польський хасидизм народжує чисельні напрямки, які продовжують існувати і розвиватись у сучасному світі. Серед них і вивчаємий хабадний хасидизм, а також уманський, чорнобильський, карлін-столінський напрямки.

Вивчення відродження релігійності і відтворення релігійних громад в сучасному українському суспільстві потребують ретроспективного погляду на співіснування єврейського і українського народів на одній території, аналізу впливу радянської доби з трагічними для даних народів періодами.

Література:

1. Бессерман П. Каббала и еврейский мистицизм. - М.: ФАИР-Пресс, 2002.-208 с.
2. Бубер М. Путь человека по хасидскому учению. - СПб.: Высшая религ. -филос. школа, 1995. - 264 с.
3. Драбкин А. Бунем // Еврейская энциклопедия. Свод знаний о еврействе и его культуре в прошлом и настоящем. - СПб., Б.г - Т. 5. - С. 104-106.
4. Крупицкий З.Н. Хасидизм, его происхождение, философская сущность и культурно-историческое значение. - К.: Тип. Лубковского, 1912. - 59 с.
5. Телушкин Й. Еврейский мир: Важнейшие знания о еврейском народе, его истории и религии. - М.:Лехаим; Иерусалим:Гешарим, 1998. – 575 с.